

Monumentnummer*: 531496

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 15 november 2013
Kadaster deel/nr 82650/148

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Maarsssen Stichtse Vecht Utrecht

Locatiennaam Locatieomschrijving
Maarsssen Betonnen werken tussen 't Werk by Maarsseveen/Fort Tienhoven

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Maarsssen K 583

*Omschrijving***

Cluster 22. Schotbalksluis/Keersluis.

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

Inleiding

SCHOTBALKSLUIS / KEERSLUIS als gecombineerd civiel en militair waterstaatkundig onderdeel van de inundatiewerken van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en gelegen aan het begin van de uitwatering van de van de Bethunepolder. Het verdedigingssysteem van de Nieuwe Hollandse Waterlinie was in de eerste plaats gebaseerd op het gecontroleerd onder water zetten van (grote) terreinoppervlakken. Gecontroleerde inundatie vergde een ingenieus systeem van waterwerken, zoals sluisen, stuwen en kanalen, waarmee het noodzakelijke peil snel en binnen nauwe grenzen gesteld en gehandhaafd kon worden. Er werden vele verschillende typen sluisen toegepast, afhankelijk van de plaats waar ze in het systeem functioneerden. Soms werden reeds bestaande scheepvaart-, uitwaterings- of keersluisen gebruikt, maar ook zijn er vele nieuwe gebouwd of bestaande (sterk) aangepast. Soms moesten lokale peilverschillen tussen afzonderlijke poldereenheden worden overbrugd door het opnemen of gebruiken van keersluisjes in bestaande kades of dijken. Hiertoe zijn vaak schotbalkkeringen in vaarten of zelfs in coupures in kades toegepast, maar ook zogenoemde verlaten met houten of ijzeren hefdeuren of duikers met schuiven zijn voor dit doel benut. De schotbalksluis / keersluis is gebouwd in de koker

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

aan de uitlaatzijde van het Gemaal Bethunepolder en vormt een waterkering / inundatiekering van het waterwingebied van Amsterdam.

Omschrijving

SCHOTBALKSLUIS / KEERSLUIS gebouwd als dubbele duiker aan de uitlaatzijde van het Gemaal Bethunepolder. Twee naast elkaar gelegen duikers, monddend in twee in de vorm van een letter W gebouwde bakstenen uitlaten / vleugels met in beide uitlaten dubbele schotbalkspinningen, gevat in natuurstenen blokken. De schotbalksluis / keersluis uit 1929 diende als inundatiekering. Bovenop de sluis een balustrade van ijzeren buizen en op middelste vleugel een blauwe peilschaal.

Waardering

SCHOTBALKSLUIS / KEERSLUIS aan de uitlaatzijde van het Gemaal Bethunepolder is van algemeen belang vanwege

* Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.

* Architectuurhistorische waarden, in het bijzonder als uiting van gecombineerde militair-strategische en civiele bouwkunde, die gebaseerd is op het systeem van inundatie en accesverdediging (20ste eeuw).

Het betreft hier een voor gebruik binnen de Nieuwe Hollandse Waterlinie gebouwde, aan de militair-strategische bouwkunde gerelateerde uiting van historische waterbouwkunde, namelijk een schotbalkenkering ten dienste van militaire inundatie.

* Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie in het algemeen en vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex.

* Het onderdeel is representatief omdat het de toepassing van sluis- en keerwerken in het functioneren van de Nieuwe Hollandse Waterlinie onderstreept en illustreert en tamelijk zeldzaam omdat het een waterkering in samenhang met een gemaal is.

* Het onderdeel is tamelijk gaaf bewaard omdat hoofdvorm, bouwkundige detaillering en verschillende onderdelen herkenbaar en functioneel zijn gebleven.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Fort, vesting en -onderdelen

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument